

Csiki Varga Tamás – Gyapka Balázs¹: A „Zeitenwende”4 évének értékelése

Vezetői összefoglaló

- A német védelempolitika alapjait évtizedeken keresztül a katonai önmérséklet és a nem katonai eszközök elsődlegessége jelentették. Ebből eredően a védelmi szektor alulfinanszírozottá, a Bundeswehr csökkenő képességűvé, létszámúvá, és strukturálisan túlterheltté, a védelmi ipar pedig korlátozott kapacitásúvá vált a 2010-es évek közepére.
- A biztonsági környezet jelentős romlása valódi trendfordulót eredményezett: az elmúlt négy év döntései azt jelzik, hogy a Zeitenwende valódi fordulatot jelent, nem pusztán deklaráció.
- A 100 milliárd eurós különalap létrehozása, a NATO 2%-os GDP-arányos védelmi kiadási cél teljesítése, majd a 3,5%-os cél 2035 előtti elérése; a regionális védelmi tervekbe való mélyebb integráció; a német vezetésű többnemzeti dandár tartós telepítése Litvániába; valamint az átfogó fegyverbeszerzési programok egyértelműen túlmutatnak a szimbolikus gesztusokon.
- Németország stratégiai szerepfelfogását is módosította, mert a területvédelem, az elrettenés és a kollektív védelem ismét a biztonságfelfogás és a haderő feladatstruktúrájának középpontjába került.
- A Zeitenwende több területen is strukturális elmozdulást eredményezett, különösképpen pénzügyi, szervezeti és technológiai területeken. Ugyanakkor a változások értékelésekor fontos különbséget tenni erőforrás-allokáció és a tényleges katonai képességek létrehozása között. A valódi próbatétel a fenntarthatóság lesz.
- A pénzügyi alap 2027 utáni kifutása, a gazdasági környezet alakulása és a politikai konszenzus stabilitása meghatározó tényezők lesznek abban, hogy a jelenlegi lendület tartós stratégiai prioritások nyomán a védelmi képességek tényleges megerősítésévé válik-e.

A 2022. februárjában Olaf Scholz által meghirdetett Zeitenwende a német kül- és biztonságpolitika történelmi fordulatát ígerte, azonban a gyakorlati megvalósítás számos strukturális és politikai akadályba ütközött.² Az elemzés az elmúlt négy év intézkedéseit összegzi és azok hatásait értékeli, kiemelve az orosz–ukrán háború Németországra, a német politikára és társadalomra, valamint kifejezetten a védelempolitikára és a haderőre gyakorolt hatásait. Ennek célja, hogy fel tudjuk mérni, a Zeitenwende mennyiben maradt pusztán retorikai fordulat, és mennyiben eredményezett tényleges strukturális változásokat.

Előzmények

Az elmúlt közel két évtized német védelempolitikáját ellentmondásos folyamatok határozták meg. Egyrészt az 1990-es évektől stratégiai szinten egy általános „normalizációs” folyamatnak vagyunk tanúi – aminek lényege a „nagyhatalmi” érdekvédelem eszközeinek (így a haderőnek) a határozottabb alkalmazása –, és ez tetten érhető volt a kiszélesedő nemzetközi katonai, válságkezelő, stabilizációs német szerepvállalásban (Afganisztán, Irak) és a magasabb NATO-ambíciószintben (keretnemzeti szerep) is. Másrészt az önkorlátozó, visszafogott német stratégiai kultúra nyomán és a 2008/2009-es pénzügyi-gazdasági válság hatására a 2010-es évek közepéig a német védelempolitika és a katonai képességek szűkülő lehetőségekkel és komoly képességvesztéssel voltak kénytelenek szembesülni. A válság 2009-ben olyan forráscsökkentést irányzott elő, amely csak a haderőstruktúra, ezzel együtt pedig az állomány és a képességprofil csökkentése által volt teljesíthető. Ez, a biztonsági környezet stabilitásában bízó – sajnos nem kellően megalapozott – optimista külpolitikai jövőkép hatására kiegészült a sorkatonai szolgálat felfüggesztésével (2011) is, aminek ugyancsak táptalaja volt a társadalom alapvetően pacifista értékrendje.

Ennek megfelelően a Bundeswehr számára a 2011-es Fehér Könyvben, majd a Drezdai Direk-

¹ CSIKI VARGA Tamás az NKE JLI SVKP tudományos főmunkatársa, GYAPKA Balázs biztonság- és védelempolitikai szakértő.

² CSIKI VARGA Tamás: *Zeitenwende idején – A német védelempolitika hat aktuális dilemmája*. SVKI Elemzések, 2023/6. [online], 2023. 04. 05. Forrás: jli.uni-nke.hu [2026. 04. 20.]

tívában (2012) egy válságkezelő profilú és expedíciós fókuszú, nem területvédelmi feladatokra szabott képességet szabtak feladatul. Ezáltal az újonnan kialakítandó szervezeti struktúra is kevésbé volt alkalmas egy – a NATO kollektív védelmének keretében megvalósuló – magas intenzitású konfliktus megvívására.

A 2010-es években általánossá vált a haderő alulfinanszírozottsága, ami egyrészt a haditechnikai eszközök öregedésében és amortizációjában, másrészt egyre gyakoribb felszerelés- és képességhiányokban, alacsonyabb hadrafoghatóságban és bevethetőségi szintben öltött testet. A helyzet végül odáig fokozódott, hogy már a NATO kötelezettségek teljesítése is nehézkes feladatnak bizonyult, ami miatt a szövetségen belül – és egyes szövetséges államok, így az Egyesült Államok, de akár Lengyelország részéről is – még napjainkban is számos kritika éri a német vezetést.³

A Krím-félsziget illegális orosz anektálása (2014), bár felhívta a figyelmet a Bundeswehr helyzetére, de az érdemi változásokra – a 2010-es évek elejének képességeket csökkentő „haderő-reformjának” visszafordítására – még éveket kellett várni. Így az alulfinanszírozottság mellett tartóssá vált a katonai állomány létszámihiánya, a fegyverzettechnikai hiányosságok és a készenléti hiányosságok. Hans Peter Bartels, a Bundeswehr főszemlézője 2018-ban a Bundeswehr harckészültségét egyenesen „drámainak” nevezte, a szükséges politikai döntéseket azonban továbbra is halogatták.⁴

Oroszország 2022. február 24-i teljes körű katonai inváziója Ukrajnával szemben azonban stratégiai sokként érte mind a német politikai vezetést, mind a társadalmat. Február 27-én Olaf Scholz kancellár Zeitenwende beszéde⁵ e sokkra reagálva jelezte, hogy nemcsak Európa biztonságát illetően köszöntött be új, nagyhatalmi konfliktusokkal és háborúkkal terhes korszak, hanem a Bundeswehr kapcsán is korszak- (és szemlélet-)váltásnak kell következnie.

A pénzügyi háttér megteremtése

Bár a német politikai elit alapvetően már 2014-ben is mutatott némi hajlandóságot arra, hogy nagyobb szerepet vállaljon Európa biztonságának fenntartásában (az ún. müncheni konszenzus keretében⁶), a gyakorlati cselekvéshez a rendelkezésre álló erőforrásokat is elő kellett teremteni. A bejelentett „korszakváltás” eredményeként a német szövetségi kormány a Bundeswehr számára pénzügyi különalapot (*Sondervermögen*) hozott létre, mely 100 milliárd eurós extra forrást biztosított a német fegyveres erők modernizációjára és képességeinek megerősítésére. 2023-ban 8 milliárd eurót különítettek el az alapból kulcsfontosságú beszerzési programokra és kiemelten korszerű légvédelmi rendszerekre. 2024-ben a „rendes” védelmi költségvetést 20 milliárd euróval egészítették ki az alapból, ami 1991 óta először jelentette azt, hogy a NATO 2%-os védelmi kiadási célját is teljesítették.

A NATO 2025-ben, Hágában elfogadott új képességcéljaival összhangban – amelyek szerint 2035-re a GDP 5%-át védelmi és biztonsági célokra kell fordítani, ebből pedig legalább 3,5%-ot az alapvető katonai kiadásokra –, Németország vállalta, hogy az elvárások teljesítésén túl, felgyorsítja katonai beruházásait és a Bundeswehr modernizációját. 2027-ben a GDP 2,83%-át, 2029-ben 3,56%-át tervezik védelmi célokra fordítani, miközben 55 milliárdról 144,4 milliárd euróra nő a költségvetés. Ehhez 2026-ban további 25,5 milliárd euró társul a 2022-es különalapból.⁷

Berlin a vállalások teljesítésére 2025-re körülbelül 24,06 milliárd eurót különített el, ami rekord szintű védelmi beruházásokat eredményezett (1. táblázat). A legnagyobb összeget nagy fegyverrendszerek (re-

³ Tobias BUNDE: [Has Germany become NATO's „lost nation”? Prospects for a reinvigorated German NATO policy.](#) [online], 2013. 12. 06. Forrás: American German Institute [2026. 04. 20.]; [Trump calls out Germany on NATO soending, again.](#) [online], 2018. 06. 30. Forrás: DW [2026. 04. 20.]; Laurenz GEHRKE: [Germany under fire over NATO defense spending.](#) [online], 2019. 03. 14. Forrás: Politico [2026. 04. 20.]; Justyna GOTKOWSKA: [Germany's defence expenditure – a growing problem in NATO.](#) [online], 2019. 03. 17. Forrás: OSW [2026. 04. 20.]; Matthew KARNITSCHNIG: [NATO's Germany hatefest.](#) [online], 2019. 04. 05. Forrás: Politico [2026. 04. 20.]; [Polish foreign minister fears German 'aversion' to defense spending.](#) [online], 2025. 04. 03. Forrás: Yahoo News [2026. 04. 20.]

⁴ [Die Einsatzbereitschaft ist schlechter geworden.](#) [online], 2018. 02. 20. Forrás: Zeit [2026. 04. 20.]

⁵ [Bundeskanzler Olaf Scholz: Wir leben eine Zeitenwende.](#) [online], 2022. 02. 27. Forrás: Bundestag [2026. 04. 20.]

⁶ CSIKI VARGA Tamás – ETL Alex: Németország stratégiai jövőképe és a Bundeswehr reformfolyamata. In: *Honvédségi Szemle*, 148. évf., 2020/1, 20–32.

⁷ [Deutschland investiert in Verteidigung and stärkt das Bündnis.](#) [online], 2025. 11. 26. Forrás: Bundesministerium der Verteidigung [2026. 04. 20.]

pülőgépek, helikopterek, harckocsik, rakéták) és lőszer beszerzésére fordítják, valamint jelentős finanszírozást biztosítanak digitalizációra, a mesterséges intelligencia-alkalmazás fejlesztésére, a kvantumtechnológiára, valamint pilóta nélküli rendszerekre és műholdas kommunikációra.⁸

Kategória	2025-ös költségvetési forrás (millió EUR)	Változás 2024-hez képest (millió EUR)
Védelmi kutatás-fejlesztés	958	+291
Személyi felszerelés	740	-87
Vezetés-irányítás és digitalizáció	4.198	+1.578
Szárazföldi erők beszerzései	4.412	+1.825
Haditengerészet beszerzései	2.681	+485
Légierő beszerzései	10.248	+242
Infrastruktúra-fejlesztés	774	+624
NATO hozzájárulások	520	+520
Teljes költségvetés	24.060	+4.260

1. táblázat: A 2025-ös német védelmi költségvetésnek a különalapról finanszírozott legfontosabb elemei⁹

2025. november 28-án a Bundestag jóváhagyta a 2026. évi költségvetést is, melyben mintegy 82,69 milliárd eurót különítettek el a Bundeswehr számára¹⁰, ami újabb jelentős lépést jelent Berlin „újrafegyverkezési” erőfeszítéseiben. Ez 20,2 milliárd eurós növekedést jelent a 2025-ös költségvetéshez képest. A különalap forrásaival együtt a 2026-os év teljes védelmi kiadásai körülbelül 108 milliárd eurót tesznek ki.

A finanszírozási modell azonban kettős természetű: a különleges pénzügyi alap csak egy ideiglenes eszköz, amely 2027-ig gyors modernizációt tesz lehetővé, majd a forrás felhasználásával kifut, azaz nem épült be az „alapköltségvetésbe”, így önmagában nem biztosítja a hosszú távú fenntarthatóságot. A valódi fordulat mértéke abban lesz mérhető, hogy a különalap kifutása után a normál költségvetés képes lesz-e stabilan fenntartani a NATO-vállalásokhoz is szükséges nemzeti és többnemzeti képességszintet. A 2026-2029-es időszakra vonatkozó tervezés egyelőre azt mutatja, hogy a német kormány a védelmi kiadásokat nem ideiglenes válságintézkedésként, hanem tartós, stratégiai prioritásként kívánja kezelni.

Összességében a költségvetési adatok alapján kijelenthető, hogy a Zeitenwende nem pusztán retorikai fordulat, hanem tényleges erőforrás-átcsoportosítás a nemzeti és szövetségi védelmi prioritások mentén. A következő évek meghatározó kérdése az lesz, hogy ez a markáns forrásallokáció képes-e hosszú távon stabilizálni a védelmi képességek modernizációjának a finanszírozását, valamint Németország NATO-szerepvállalását, beleértve a keleti tagállamok (kiemelten Litvánia) védelméért és biztonságáért vállalt felelősségből származó feladatokat is.

A haderő személyi állománya

A Drezdai Direktíva,¹¹ azaz a Bundeswehr számára kijelölt expedíciós fókuszú feladatstruktúra eredményeképpen a hadsereg a 2010-es évek első felében folyamatos létszámcsökkenést hajtott végre: 252.000-ról néhány év alatt 175.000 fő körüli működési létszámmra álltak át. A sorkatonai szolgálat 2011-es felfüggesztése az önkéntes, hivatásos haderő állományának feltöltését, a toborzást is megnehezítette, így 2017-

⁸ Germany's record defence modernisation drive (as of 22 October 2025). [online], 2025. 11. 14. Forrás: business-sweden.com [2026. 04. 20.]

⁹ Ibid.

¹⁰ Entwurf zum Bundeshaushaltsplan 2025. Einzelplan 14 – Bundesministerium zur Verteidigung. [online], 2025. 11. 28. Forrás: Bundeshaushalt [2026. 04. 20.]; Haushaltsgesetz 2026 und Finanzplan des Bundes 2025 bis 2029 zugestimmt. [online], 2025. 11. 28. Forrás: Bundestag [2026. 04. 20.]

¹¹ Thomas DE MAIZIÈRE: Grundsätze für die Spitzengliederung, Unterstellungsverhältnisse und Führungsorganisation im Bundesministerium der Verteidigung und der Bundeswehr. („Dresdner Erlass“) [online], 2012. 03. 21. Bundesministerium der Verteidigung [2026. 04. 20.]

John Lukacs

Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések

2026/8

re tartós létszámproblémák alakultak ki. Az évtized közepén a haderő 185.000 fős személyi állománymodell kialakításával számolt, amely 170.000 hivatásos katonából és/vagy ideiglenes hivatásos önkéntesből, valamint legfeljebb 12.500 katonai szolgálatot teljesítő önkéntesből állt volna. A létszámhiány következtében azonban 2016. júniusában csak 166.500 fő szolgált a Bundeswehrben,¹² ami fennállása óta a legalacsonyabb létszámot jelentette. Tekintettel a demográfiai, gazdasági és munkaerőpiaci paraméterekre, valamint a Bundeswehr által a feladatai ellátásához számos beosztással szemben támasztott sajátos követelményekre, erre a problémára később sem sikerült tartós megoldást találni. Végül a 2010-es évek elején meghatározott 185.000 fős keretlétszámot még az évtized végén sem sikerült elérni.¹³ A következő évtizedre új személyi állomány-fejlesztési programot alakítottak ki: a 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó középtávú személyzeti terv 2025-re már 203.000 fős létszámot, köztük 186.000 hivatásos katonát és ideiglenes hivatásos önkéntest, legfeljebb 12.500 katonai önkéntest és 4.500 tartalékos irányzott elő. A helyzet viszont nem lett jobb, ezért a 203.000 fős céllétszám elérését 2031-ig kitolták.¹⁴

A létszámproblémák – vélhetően az orosz–ukrán háború elrettentő társadalmi hatása és a Bundeswehr mérsékelten vonzó karrierképe miatt – továbbra is fennmaradtak: 2023 végén 181.514 katona szolgált a Bundeswehrben, ami 1.537 fővel volt kevesebb, mint 2022-ben.¹⁵ A csökkenés 2024-ben is folytatódott: szeptemberre 179.317 főre, 2018 óta a legalacsonyabb szintre esett vissza a létszám.¹⁶ Ezt követően viszont a reformfolyamat, a változó társadalmi fenyegetés-percepció és a javuló pénzügyi feltételek pozitív fordulatot eredményeztek: 2026 márciusára már 185.420 hivatásos katona és 81.290 civil szolgált a hadrőben.¹⁷

Mivel az állomány stabilizálására és növelésére tett kísérletek a Zeitenwende kezdeti időszakában nem hoztak átütő eredményt, 2025. augusztusában a parlament az önkéntes katonák toborzását elősegítő törvényjavaslatot fogadott el azzal a nem titkolt céllal, hogy megelőzzék a sorkatonai szolgálati kötelezettség visszaállását. A törvénnyel kapcsolatban Boris Pistorius védelmi miniszter azt jelezte, hogy 2030-ig körülbelül 100.000 új katonát kívánnak toborozni. A tervek szerint 2035-re legalább 260.000-re, a tartalékosokkal együtt pedig 460.000-re növelnék a fegyveres szolgálatra felkészített állomány együttes létszámát. Továbbá, a törvény értelmében 2026-tól minden fiatal férfi kötelezően részt vesz egy általános kérdőív felmérésben, amely az egészségi állapotára, iskolai végzettségére és készségeire, valamint a katonai / civil / polgári védelmi szolgálat iránti érdeklődésére kérdez rá. A kérdőív kitöltése a nők számára önkéntes alapon ugyancsak lehetséges.¹⁸

A Zeitenwende nyomán a személyi állomány tekintetében tehát egyértelmű fordulatról beszélhetünk. Míg a 2010-es években a Bundeswehr létszáma a kritikus határon mozgott, mára a hivatásos és önkéntes katonai szolgálat egyaránt nagyobb hangsúlyt kap, sőt a kormányzat tovább is lépett a katonai és kiegészítő szolgálati formákra alkalmas és hajlandó fiatalok „feltérképezésével”.

Szervezeti átalakítás

Az orosz–ukrán háború elhúzódása a német vezetés számára egyértelművé tette, hogy Európa már nincs biztonságban, több pénzt kell fordítani a fegyveres erőkre és képességeikre, és Németország számára is elengedhetetlen, hogy a Bundeswehr rugalmas, gyors reagáló képességgel rendelkező és harcképes (*kriegsfähig*) legyen. Éppen ezért 2024. április 30-án Boris Pistorius védelmi miniszter az Osnabrücker Direktívában¹⁹ a haderő megváltozott, ismét a fegyveres erők struktúrájának módosításáról rendelkezett. A 2024

¹² [Unterrichtung durch die Wehrbeauftragten – Jahresbericht 2016 \(58. Bericht\)](#). [online], 2017. 01. 24. Forrás: Bundestag [2026. 04. 20.], 6.

¹³ 2020: 183.777 fő. Forrás: [Unterrichtung durch die Wehrbeauftragten – Jahresbericht 2020 \(62. Bericht\)](#). [online], 2021. 02. 23. Forrás: Bundestag [2026. 02. 24.], 41.

¹⁴ [Unterrichtung durch die Wehrbeauftragten – Jahresbericht 2021 \(63. Bericht\)](#). [online], 2022. 03. 05. Forrás: Bundestag [2026. 04. 20.], 64.

¹⁵ [Unterrichtung durch die Wehrbeauftragten – Jahresbericht 2023 \(65. Bericht\)](#). [online], 2024. 03. 12. Forrás: Bundestag [2026. 04. 20.], 9.

¹⁶ [Unterrichtung durch die Wehrbeauftragten – Jahresbericht 2024 \(66. Bericht\)](#). [online], 2025. 03. 11. Forrás: Bundestag [2026. 04. 20.], 50.

¹⁷ [Personalzahlen der Bundeswehr](#). [online], 2026. 03. 01. Forrás: Bundeswehr [2026. 04. 20.]

¹⁸ [German government accepts proposal to encourage voluntary military service](#). [online] 2025. 08. 27. Forrás: Euronews [2026. 04. 20.]

¹⁹ Boris PISTORIUS: [Grundsätze für die Spitzengliederung und Führungsorganisation im Bundesministerium der Verteidigung und der Bundeswehr](#). („Osnabrücker Erlass“) [online], 2024. 04. 30. Bundesministerium der Verteidigung [2026. 04. 20.]

John Lukacs

Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések

2026/8

októberétől hatályos feladat- és szervezetrendszer ismét a területvédelmet és a szövetségi kollektív védelmet állítja a középpontba.

Az átszervezés eredményeképpen létrehozták a Német Fegyveres Erők Műveleti Parancsnokságát (*Operatives Führungskommando der Bundeswehr*). Az új parancsnokság fokozatosan vette át a személyzetet és a műveleti feladatokat a Területvédelmi Parancsnokságtól (*Territoriales Führungskommando*) és a Műveleti Parancsnokságtól (*Einsatzführungskommando der Bundeswehr*), így biztosítva a német fegyveres erők összhaderőnemi műveleti katonai vezetését mind belföldön, mind külföldön. Az új parancsnokság alatt összpontosul Németország teljes védelmének katonai összetevője, a fegyveres erők valamennyi feladata, erői és képességei, így biztosítva a műveletek egyidejű teljesítését nemzeti és többnemzeti környezetben egyaránt.²⁰ Létrehozták továbbá a Fegyveres Erők Támogató Parancsnokságát (*Unterstützungskommando der Bundeswehr*). A direktíva további fontos eleme, hogy a Kiber- és Információs Műveleti Parancsnokságot haderőnemi parancsnokság szintre emelik a szárazföldi erők, a haditengerészet és a légierő mellett. 2025-től több szervezet alárendeltségi viszonya, így vezetés-irányítási rendje megváltozott – például a Német Fegyveres Erők Légügyi Hivatala a légierőhöz van beosztva (korábban közvetlenül a Védelmi Minisztériumnak volt alárendelve).²¹

A szervezeti struktúra változásai a belső és külső szakmai, szakértői és szakpolitikai kritikákra adott válaszokat jelentik, melyek szerint a Bundeswehr szervezi felépítése túl bonyolult és a döntéshozatal túl lassú volt, és a kialakult biztonsági környezetben nem volt tovább fenntartható a korábbi rendszer.

Haditechnikai fejlesztések

A Zeitenwende nyomán a Bundeswehr a hidegháború vége óta a legnagyobb haderő-modernizációs és -fejlesztési programot valósítja meg, amelynek motorja jelenleg a 100 milliárd eurós pénzügyi különalap. A források jelentős részét nagy fegyverrendszerek beszerzésére fordítják: a légierő beszerzései 33,4 milliárd euróval a legnagyobb kiadási tételt jelentik a következő években; a szárazföldi erők 16,6 milliárd eurót, míg a haditengerészet 8,8 milliárd eurót kap. 20,8 milliárd eurót fordítanak a vezetés-irányítási képességekre és a digitalizációra.²²

A források felhasználásának fókuszja látványosan eltolódott a NATO kollektív-, illetve területvédelmi képességeinek fejlesztése felé, úgymint a lég- és rakétavédelem, az elhúzódó, magas intenzitású műveletekhez szükséges harceszközök, hadianyagok, lőszerkészletek, a digitális vezetési képességek, drónok és drónelhárító rendszerek stb.

Berlin és a Bundeswehr egyik fő és állandó problémája a bonyolult, bürokratikus, és így nagyon lassú beszerzési rendszer volt. Bár Németország védelmi ipara kifinomult és képes világszínvonalú eszközök gyártására, az elmúlt három évtizedben nagyrészt az exportra, nem pedig a belföldi megrendelésekre támaszkodott. A Zeitenwende óta azonban racionalizálta és egyszerűsítette az eljárásokat a termelés felgyorsítása érdekében: az új Haderőtervezési és Beszerzési Törvény 2026 elején lépett hatályba.²³

A haditechnikai eszközök beszerzése kapcsán 2025. december 17-én a Bundestag Költségvetési Bizottsága további 30 tételből álló, összesen több mint 50 milliárd euró értékű fegyverkezési projektsomagot hagyott jóvá. A döntések a Bundeswehr képességfejlesztésének széles spektrumát érintik, az egyéni katonai felszerelések és védőeszközök beszerzésétől kezdve a lég- és rakétavédelmi rendszerek, szárazföldi harcjárművek, haditengerészeti fegyverrendszerek, valamint a kiképzési és szimulációs infrastruktúra modernizációjáig. A jóváhagyott projektek kiemelten a következő területekre koncentrálnak:

- a katonák egyéni védelmének és felszerelésének javítása;
- a lég- és rakétavédelem megerősítése (Patriot PAC-3 és Arrow-3 ballisztikus rakétavédelmi rendszerek, radarfejlesztések);

²⁰ [Bundeswehr der Zeitenwende: Kriegstüchtig sein, um abschrecken zu können](#). [online], 2024. 04. 04. Forrás: Bundesministerium der Verteidigung [2026. 04. 20.]

²¹ [Umbau der Bundeswehr beginnt – Verteidigungsfähigkeit als Maßstab](#). [online], 2024. 10. 01. Bundesministerium der Verteidigung [2026. 04. 20.]

²² [100 Milliarden Euro für eine leistungsstarke Bundeswehr](#). [online], 2022. 06. 10. Forrás: Bundesregierung [2026. 04. 20.]

²³ [Gesetz zur Beschleunigung von Beschaffungsmaßnahmen für die Bundeswehr – Bundeswehrbeschleunigungsgesetz](#). [online], 2026. 02. 10. Forrás: Gesetze im Internet [2026. 04. 20.]

- a szárazföldi erők modernizációja (Puma páncélozott harcjármű, Eagle könnyű harcjármű, Közös Harcjármű²⁴, löszerek);
- a légi erők képességeinek fejlesztése (Eurofighter radar és önvédelmi rendszer, kiképző helikopterek);
- a haditengerészeti és tengeralattjáró-elhárító képességek erősítése (torpedók, fregatt-modernizáció, MQ-9B SkyGuardian felderítő drónok);
- a felderítő és pilóta nélküli rendszerek bővítése;
- valamint az orvosi és logisztikai támogatás fejlesztése.²⁵

Légi erők

Németország régóta esedékes döntése most megvalósulni látszik arra vonatkozólag, hogy lecserélje elöregedő Panavia Tornado repülőgép-flottáját. Arra már 2022-ben kötelezettséget vállaltak, hogy a Lockheed Martin-tól 35 darab F-35 Lightning II vadászgépet vásárolnak, ami az egyik legnagyobb, a különalapról finanszírozott beszerzés. Az F-35-ösök a Tornado kettős képességű repülőgépeket váltják fel, ami régóta az ország egyik központi hozzájárulása a NATO nukleáris tehermegosztásához.²⁶ Ez a beszerzési döntés üzenet a NATO-nak is, jelezve a szövetség nukleáris elrettentési stratégiája iránti fennálló, hosszú távú elkötelezettséget. A német pilóták kiképzése az első új repülőgépekre 2026-ban kezdődik az Egyesült Államokban, majd a következő évben Németországba helyezik át, mielőtt 2028-ban a német légi erők megkezdik a teljes műveleti képesség kiépítését. Ez a feszített tempó ugyanakkor aggasztó is lehet a németek számára, mivel megköveteli, hogy az ország F-35-ös légbázisán – a nyugat-németországi Büchelben – található létesítmények 2027-re készen álljanak a repülőgépek fogadására. Ehhez képest a speciális infrastruktúra kialakítása során felmerültek nehézségek, mivel az engedélyezési folyamat egyes tisztviselők szerint akár hat-hét évig is eltarthat.²⁷

A Légi erők további eszközrendszerét és ezáltal képességeit is modernizálják a „gyorsított projektekben”: 60 darab CH-47F Chinook nehéz szállító helikoptert szereznek be, melyek 2027 végétől főként Holzdorf/Schönwalde-ban állomásoznak majd a 64. Helikopter Ezred légi szállító csoportnál.²⁸

A német – és részben szövetségi – lég- és rakétavédelmet három rétegbe szervezett rendszerekkel fejlesztik modern védelmi konstellációvá: a német IRIS-T SLM rövid (6-12 kilométer magasság), az amerikai Patriot közepes (24 kilométer magasság) hatótávolságú védelmet biztosít, míg az izraeli Arrow 3 100 kilométeres magasságban és 2000 kilométer távolságban is képes (akár az atmoszférán kívüli pályán haladó nukleáris) rakéták elfogására is. Ráadásul a Bundestag – reagálva az orosz–ukrán háború tapasztalataira – 2025 decemberében a két évvel korábbi Arrow-megrendelést jelentős mértékben megnövelte.²⁹

A különleges alap finanszírozza a haderő taktikai felderítő műholdrendszerét (*Spacesystem for Persistent Operational Tracking* – SPOCK) és a légi jelmegfigyelő- és felderítő PEGASUS rendszert, amit három Bombardier Global 6000 típusú repülőgépre integrálnak majd a Hensoldt és a Lufthansa Technik Defense együttműködésével.

²⁴ A *Common Armoured Vehicle System* (CAVS) többnemzeti programban Finnország, Svédország, Dánia, Lettország és Németország vesz részt, a célja pedig, hogy közösen fejlesszenek ki, gyártsanak és üzemeltessenek egy 6x6 meghajtású kerek harcjárműplatformot. A projekt a finn Patria vezetésével zajlik, de a gyártás és üzemeltetés feladatait – és megrendeléseit – szétosztják a részes államok védelmi ipari vállalatai között. Eddig 250 harcjárművet szállítottak le és 1000 darabra van megrendelés. Lásd: [Exp-lainer: What is the Common Armoured Vehicle System \(CAVS\) Programme?](#) [online], 2025. 09. 09. Forrás: Defense Talks [2026. 04. 20.]

²⁵ [Im Parlament bewilligt: Rüstungsgüter im Gesamtwert von knapp 50 Milliarden Euro.](#) [online], 2025. 12. 18. Forrás: Bundesministerium der Verteidigung [2026. 04. 20.]

²⁶ CSIKI VARGA Tamás – ETL Alex: [Forradalom vagy kiigazítás? A német haderő fejlesztésének kérdései az orosz–ukrán háború fényében.](#) *Nemzet és Biztonság – Biztonságpolitikai Szemle*, 15. évf., 2022/2., 91.

²⁷ Sebastian SPRENGER: [Germany clinches \\$8 billion purchase of 35 F-35 aircraft from the US.](#) [online], 2022. 12. 14. Forrás: Defense News [2026. 04. 20.]

²⁸ Belinda BORG: [Germany orders 60 Chinook helicopters: Billion-euro investment strengthens the air transport capacity of the German Armed Forces.](#) [online], 2025. 11. 18. Forrás: Aviation Direct [2026. 04. 20.]

²⁹ Ralf BOSEN: [Germany steps up missile defense with help from Israel.](#) [online], 2025. 08. 12. Forrás: DW [2026. 04. 20.]; Tzally GREENBERG: [Germany to increase Arrow 3 interceptor and launcher deal with Israel.](#) [online], 2025. 12. 17. Forrás: Defense News [2026. 04. 20.]

Ugyancsak finanszírozni tudják a német nagy hatótávolságú csapásmérő képesség továbbfejlesztését, a TAURUS NEO cirkálórakéta sorozatgyártásának megrendelésével. Az új fegyverrendszert erősen megerősített és beépített földi célpontok, valamint stratégiai célok elleni csapásmérésre tervezték.³⁰

Haditengerészet

Négy darab F126-os fregatt gyártását már 2020. júniusában a holland Damen Naval vállalatnak ítélték oda, amit 2024-ben további két hajóegység megrendelésével kibővítettek. A 166 méteres hosszukkal és akár 10.000 tonnás vízkiszorításukkal az F126-os fregattok lesznek a német haditengerészet legnagyobb vízfelszíni hajóegységei. A Damen Naval szerint a többcélú platformok a világ minden táján és minden körülmények között bevetethetők, a trópusoktól a sarkvidékekig.³¹ Mivel azonban a technikai bonyolultság, a későbbi képességigény-kiigazítások, valamint az ipari és eljárási kihívások következtében a program késedelmet szenvedett, a német TKMS hajógyártótól terveznek legalább három MEKO A-200 osztályú fregattot vásárolni, hogy 2029-2030 között hadrendbe állva átmenetileg pótolják a haditengerészet szűk-séges képességeit.³²

A Bundeswehr haditengerészeti járőr- és tengeralattjáró elleni képességét adó P-3C Orion flottáját is váltani szükséges, mert a kezdeti nyolc repülőgépből már csak kettő üzemképes, és ezeket hamarosan kivonják a hadrendből. Még 2021. júniusában kötöttek 1,77 milliárd dollár értékű megállapodást öt darab P-8A beszerzésére, amit 2023. novemberében további hárommal megnöveltek. A P8-A repülőgépek számos küldetésre alkalmasak, beleértve a tengeralattjáró-elleni, a vízfelszíni célpontok elleni, a kutatómentő, valamint a hírszerzési, megfigyelési és felderítő feladatokat is.³³

Szárazföldi erők

Mivel az elmúlt évtizedben a szárazföldi erők hadrafoghatósága is kritikus szinten volt, a Zeitenwende nyomán két megközelítésben igyekeztek javítani a helyzeten: a meglévő eszközök működését, karbantartását és felszereltségét rendezték, illetve további mennyiségi és minőségi fejlesztésbe kezdtek. Egyes megrendelések az Ukrajnának nyújtott haditechnikai támogatást vagy az átadott eszközök pótlását is szolgálták. Ennek megfelelően 2023-ban a KNDS-től 22 darab PzH 2000 és 123 darab LEOPARD 2 A8 harckocsit rendeltek, 2026-os leszállítással.³⁴

2025. decemberben önjáró RCH 155 tüzérségi eszközöket (155 milliméteres Távirányítású Tarackokat) rendeltek, amely a kerek Boxer páncélozott szállító jármű alvázának és a Panzerhaubitze 2000 lövegének a frissen fejlesztett kombinációja.³⁵

A már említett Közös Harcjármű Programban (CAVS), amelyhez Németország 2023-ban csatlakozott,³⁶ legfeljebb 876 darab Patria 6x6-os páncélozott járművet rendeltek meg, amelyekből az első teljes egészében hazai gyártású járművek 2027-ben érkehetnek meg a hadsereghez. A Patria vezette védelmi ipari konzorcium által gyártott páncélozott harcjármű robusztusságáról, modularitásáról és a feladatok széles skálájának teljesítésére való képességéről ismert, így ideális alapot jelent egy szélesebb körű többnemzeti szabványosítási projekthez. A Patria 6x6 kiváló védelmet nyújt a ballisztikus fenyegetések és aknák ellen, miközben független felfüggesztésének és magas terepjáró mobilitásának köszönhetően nehéz terepen is képes navigálni. Ezenkívül modularitása lehetővé teszi a jármű könnyű adaptálását különböző szerepkörökhöz, például csapatszállításhoz, páncélozott mentőautóként, vagy parancsnoki feladatokra, felderítő küldetésekre történő alkalmazásához.³⁷

³⁰ [Im Parlament bewilligt...](#), i.m.

³¹ Fatima BAHTIC: [Germany orders two more F126 frigates from Damen Naval](#). [online], 2024. 06. 20. Forrás: Naval Today [2026. 04. 20.]

³² Christine CASIMIRO: [Germany preapres to buy MEKO A-200 frigates after F126 delays](#). [online], 2026. 01. 22. Forrás: Defense Post [2026. 04. 20.]

³³ [Schnelle und effiziente Beschaffung: Erster Seefernaufklärer P-8A Poseidon an die Bundeswehr übergeben](#). [online], 2025. 10. 02. Forrás: Presse Portal[2026. 04. 20.]

³⁴ [Roll-out of the KNDS Leopard 2A8 and PZH 2000 systems](#). [online], 2025. 11. 19. Forrás: KNDS [2026. 04. 20.]

³⁵ [Im Parlament bewilligt...](#), i.m.

³⁶ Ibid.

³⁷ [Germany orders 876 Patria 6x6 CAVS vehicles with NEMO mortar and Kongsberg RS4 remote weapon station](#). [online], 2025. 12. 19. Forrás: Army Recognition [2026. 04. 20.]

Összességében ezek a döntések jól jelzik, hogy a Zeitenwende keretében a német haderő modernizációja nem csupán néhány jelentős fegyverrendszer beszerzésére és stratégiai képesség kialakítására korlátozódik, hanem a hadrafoghatóság teljes spektrumát – felszerelés, kiképzés, támogatás, felderítés és fegyverrendszerek – lefedik. Az említett projektek kapcsán meg kell jegyeznünk, hogy a haditechnikai eszközök kiválasztása, legyártása és azok hadrendbe állítása és rendszerszintű integrációja, majd a teljes harckészség hosszú távú, több éven átnyúló folyamat. Több, fent említett projektek is jó példája annak, hogy a haditechnikai modernizáció bizonyos esetekben akár a gyártó, de egyese esetekben a megrendelő ország körülményei miatt is csúszhat. Bár egyes programok még a Zeitenwende előtt indultak, sok esetben ezeken is nyomot hagyott a „fordulópont” hatása, mivel utólag ezeket utólag tovább bővítették, olykor a katonai tapasztalatok nyomán további követelmények szerint specifikálták, továbbfejlesztették.

Következtetések

A német védelempolitika alapjait évtizedeken keresztül a katonai önmérséklet és a nem katonai eszközök elsődlegessége jelentették. Ebből eredően a védelmi szektor alulfinanszírozottá, a Bundeswehr csökkenő képességűvé, létszámúvá, és strukturálisan túlterheltté, a védelmi ipar pedig korlátozott kapacitásúvá vált a 2010-es évek közepére. Mindez nem egy vezető európai hatalom képét mutatta, hanem egy folyamatosan csupán reagáló, ritkán kezdeményező, a vezető szerepet fel nem vállaló államét – még azután is, hogy a 2014-es müncheni konszenzus alkalmával a politikai elit nagyobb európai felelősségvállalást kezdett hirdetni.

Azonban a biztonsági környezet további jelentős romlása valódi trendfordulót eredményezett: az elmúlt négy év döntései azt jelzik, hogy a Zeitenwende valós fordulatot jelent, nem pusztán deklaráció. A 100 milliárd eurós különalap létrehozása, a NATO 2%-os GDP-arányos védelmi kiadási cél teljesítése, majd a 3,5%-os cél 2035 előtti elérése; a regionális védelmi tervekbe való mélyebb integráció; a német vezetésű többnemzeti dandár tartós telepítése Litvániába; valamint az átfogó fegyverbeszerzési programok egyértelműen túlmutatnak a szimbolikus gesztusokon. Németország nem csupán növelte védelmi kiadásait és kiigazította a 2010-es évek félresikerült haderő-reformját, hanem stratégiai szerepfelfogását is módosította, mert a területvédelem, az elrettentés és a kollektív védelem ismét a biztonságfelfogás és a haderő feladatstruktúrájának középpontjába került.

Összességében a Zeitenwende az elmúlt négy évben több területen is strukturális elmozdulást eredményezett, különösképpen pénzügyi, szervezeti és technológiai területeken. Ugyanakkor a Zeitenwende értékelésekor fontos különbséget tenni erőforrás-allokáció és a tényleges katonai képességek létrehozása között. A beszerzési programok volumene, a szervezeti reformok és a NATO-keretben vállalt kötelezettségek kétségtelenül új ambíciószintet jeleznek, de a haditechnikai eszközök és rendszerek hadrendbe állítása, a Bundeswehr személyi állományának stabilizálása majd bővítése és a harckészség tartós hiányosságainak javítása többéves folyamatokat képeznek. A valódi próbatétel a fenntarthatóság lesz. A pénzügyi alap 2027 utáni kifutása, a gazdasági környezet alakulása és a politikai konszenzus stabilitása meghatározó tényezők lesznek abban, hogy a jelenlegi lendület tartós stratégiai prioritások nyomán a védelmi képességek tényleges megerősítésévé válik-e. Amennyiben a védelmi kiadások növekedése strukturálisan be tud épülni az alapköltségvetésbe, úgy a fordulat intézményesülhet – ellenkező esetben fennáll a veszélye annak, hogy a jelenlegi intenzív modernizációs hullám csak egyszeri, az akut válságokra adott reakciónak bizonyul.

John Lukacs

Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések

2026/8

Az „SVKK Elemzések” 2003 óta munkatársaink tematikus szakpolitikai elemzéseit megjelentető időszakos kiadvány, melyben a szerzők független kutatói álláspontjukat közlik.

Az NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézetének keretében működő Stratégiai Védelmi Kutatási Program szakpolitikai kutatásokat végez, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézet Stratégiai Védelmi Kutatási Program

Szerkesztés és tördelés:
Tálas Péter

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: jli@uni-nke.hu

2024 – : NKE Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések (ISSN 2063-4862)

2019–2024: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4862)

2012–2019: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4862)

2011–2012: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

2007–2011: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4854)

2003–2007: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

© Csiki Varga Tamás – Gyapka Balázs